

Особливості розслідування злочинів, вчинених на окупованих територіях

В умовах збройного конфлікту та окупації територій виникає безліч юридичних, соціальних і психологічних проблем, пов'язаних із розслідуванням злочинів, особливо в Україні, де з 2014 року триває агресія з боку Російської Федерації, що призвело до анексії Криму та окупації частини Донбасу. Розслідування злочинів, вчинених на цих територіях, вимагає нових підходів і рішень, оскільки традиційні методи часто не можуть бути застосовані через специфіку ситуації. Це надзвичайно складний і багатогранний процес, зумовлений не лише нестабільною політичною ситуацією, але й різноманітними викликами, з якими стикаються правоохоронні органи під час документування та збору доказів. Проблематика таких розслідувань охоплює правові, організаційні та криміналістичні аспекти, включаючи методи збору інформації, документування та кваліфікації злочинів, які можуть мати міжнародний характер.

Однією з основних проблем є обмежений доступ до окупованих територій, що ускладнює не лише проведення слідчих дій, а й документування злочинів. Збір доказів, допити свідків, а також інші необхідні заходи ускладнені відсутністю контролю українських правоохоронних органів у цих регіонах. Часто, через зруйновану інфраструктуру або обмеження зв'язку, слідчі стикаються з проблемами доступу до інформації, що негативно впливає на якість слідчих дій та швидкість розслідування [1].

Ще однією важливою перешкодою є правова невизначеність щодо правового статусу цих територій. Окуповані райони вважаються тимчасово окупованими відповідно до українського законодавства та норм міжнародного права, однак на практиці це не завжди дозволяє повною мірою забезпечити захист прав жертв та притягнення винних до відповідальності. Женевські конвенції та інші міжнародні документи встановлюють певні вимоги щодо окупованих територій, але їх реалізація на практиці залишається утрудненою через відсутність можливості забезпечити правопорядок [2].

Жертви злочинів на окупованих територіях стикаються з проблемами правової незахищеності. Вони часто побоюються повідомляти про злочини через ризик переслідувань з боку окупаційних адміністрацій або через недовіру до правоохоронних органів України. Це спричиняє ситуацію, коли багато злочинів залишаються недокументованими або не розслідуваними. Тут важливу роль відіграють міжнародні організації, такі як Amnesty International та Human Rights Watch, які допомагають документувати факти порушень прав людини та інші злочини, що може бути використано для подальших розслідувань [1].

Сучасні технології відіграють важливу роль у зборі доказів і розслідуванні злочинів на окупованих територіях. Використання дронів, супутникових знімків і інших дистанційних технологій допомагає отримати

об'єктивну інформацію про ситуацію на місцях. Це дозволяє створити докази щодо руйнувань інфраструктури, переміщення техніки та військових, що може бути важливим для судових процесів у майбутньому [2].

Ще однією проблемою є психоемоційний стан свідків і жертв злочинів. Люди, які пережили окупацію або стали свідками злочинів, часто перебувають у важкому психологічному стані, що ускладнює їх співпрацю зі слідством. Слідчі мають бути особливо обережними при роботі з такими особами, використовуючи спеціалізовані методики для збору свідчень. Зокрема, важливо враховувати фактори стресу, посттравматичного синдрому та інших психічних розладів, спричинених війною [2].

Співпраця з міжнародними організаціями та правозахисними інституціями є ще однією важливою складовою розслідувань злочинів на окупованих територіях. Ці організації надають юридичну допомогу, проводять незалежні розслідування та фіксують факти порушення прав людини, що може бути використано як докази у міжнародних судах. Така співпраця дозволяє посилити тиск на окупаційні влади та притягнути винних до відповідальності [1].

Питання збору доказів на окупованих територіях залишається надзвичайно актуальним, адже багато злочинів не можуть бути повноцінно розслідувані через відсутність доступу до свідків і документів. У цих умовах слідчі змушені використовувати альтернативні джерела інформації, такі як свідчення переселенців або інтернет-джерела. Ці обмеження значно ускладнюють процес притягнення до відповідальності винних у воєнних злочинах [2].

Загалом, розслідування злочинів на окупованих територіях вимагає від правоохоронних органів нових підходів та методів.

Забезпечення справедливості для жертв злочинів на окупованих територіях є важливим завданням як для українських, так і для міжнародних правоохоронних органів. Правова система має бути готовою до викликів, які постають в умовах війни та окупації, і має активно працювати над забезпеченням захисту прав постраждалих осіб. Це вимагатиме часу, ресурсів та міжнародної співпраці, однак правосуддя для жертв є ключовою умовою для відновлення миру та стабільності в регіоні.

Література

1. Документування та розслідування міжнародних злочинів в Україні: масштаб злочинів такий, що його не охопити. Українська Гельсінська спілка з прав людини. URL: <https://www.helsinki.org.ua/>.

2. Особливості документування та розслідування злочинів, учинених на території проведення операції Об'єднаних сил, а також на тимчасово окупованих територіях: наук.-метод. рек. (на замовлення Голов. слід. управління Нац. поліції України) / [Юхно О. О., Кікінчук В. В., Степанюк Р. Л. та ін., за заг ред. О. О. Юхна]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. кримінал. процесу та організації досуд. слідства, Каф. криміналістики та суд. експертології. Харків : ХНУВС, 2020. 140 с.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**